

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

*Verschijnt maandelijks, behalve in augustus.
Samengesteld door de Stichting voor Econo-
misch Onderzoek der Universiteit van Am-
sterdam*

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Communications and the Accountant

Goch, D. — De communicatie laat aan duidelijkheid te wensen over. Nieuw opkomende technieken zoals de zg. discounted cash flow en netwerk analyse worden met gebruikmaking van een vaktaal op een zodanig ingewikkelde wijze uiteengezet dat het merendeel van de drukbezette leiders van ondernemingen wordt weerhouden er zich in te verdiepen. De grondbeginselen zijn echter gemakkelijk te begrijpen.

Op het gebied van de verslaggeving ontbreekt het eveneens aan duidelijkheid. Als voorbeelden worden genoemd het begrip afschrijving dat op verschillende wijzen wordt omschreven en goodwill, een benaming welke bij niet vakkundige aandeelhouders aanleiding geeft tot misverstand. Ook het begrip reserve sticht verwarring, welke misschien vermeden zou kunnen worden door de term in de onderneming gehouden winst te gebruiken.

De schrijver meent dan ook te moeten aandringen op meer eenvoud en het bezigen van duidelijke taal op het gebied van de accountancy.

Ba III - 2
E 77

The Accountants Journal, november 1965

State-of-the-Art of Information Technology in the United States

Auerbach, I. L. — In de afgelopen 15 jaar is van de elektronische informatieverwerkingsmachines voornamelijk gebruik gemaakt om de boekhoudkundige en andere administratieve handelingen van grote organisaties te organiseren. In tweeërlei opzicht voltrekt zich thans een verandering. In de eerste plaats begint het bedrijfsleven van deze apparatuur mede gebruik te maken ten behoeve van activiteiten welke rechtstreeks van invloed zijn op de winst. De andere wijziging vindt plaats op het gebied van de technologie van deze machines. Er worden systeemtechnieken uitgewerkt om de verwerking met behulp van deze machines, zomede het bewaren en weder opleveren van gegevens binnen het bereik te brengen van middelgrote en zelfs kleine ondernemingen.

Deze overgang wordt begeleid door de arbeid welke wordt verricht op het gebied van systemen van informatie en regelen (control), systemen van communicatie van gegevens, activiteiten-onderzoek, het bewaren en weer opleveren van gegevens, zomede systemen voor verdeling van machinetijd. Op elk van deze onderwerpen wordt vervolgens nader ingegaan. Als conclusie wordt o.a. gesteld dat de inschakeling van de informatieverwerkingsmachine ook zal leiden tot veranderingen in de organisatie van de onderneming. In de Verenigde Staten hebben sommige ondernemingen de gehele informatieverwerking onder de leiding van een staffunctionaris gesteld.

Ba III - 2
E 738.4

Informatie, november 1965

What Investors want from Company Accounts - I

Murray, A. F. — In dit gedeelte van zijn artikel zet de schrijver allereerst uiteen dat de eisen welke de beleggers stellen aan de inhoud van de jaorstukken en de wijze waarop deze wordt weergegeven, verschillen naargelang van de aard van de effecten waarin is belegd, de omvang van de belegging en de financiële deskundigheid van de belegger of diens adviseur, zoals de beleggingsanalyst. Zijn beschouwingen leiden hem tot een aantal conclusies ten aanzien van de te stellen eisen, waarbij hij opmerkt dat het niet mogelijk is aan alle verlangens tegelijkertijd te voldoen. De accountant zal vooral de nadruk leggen op eigenschappen als nauwkeurigheid, objectiviteit en uitvoerigheid,

de belegger daarentegen op duidelijkheid, vergelijkbaarheid met vorige jaren en andere ondernemingen, zomede de publikatie van gegevens welke kunnen worden geplaatst tegenover die welke voor het gehele land of de bedrijfstak beschikbaar zijn. In dit verband wijst hij op de waardering van de vaste activa welke volgens de accountant veeleer een nauwkeurige en objectieve, bij het verleden aansluitende vaststelling behoort te zijn dan een uiteraard subjectieve verklaring omtrent de huidige waarde.

Met betrekking tot de verplichte publikatie van gegevens concludeert de auteur, na in het kort de argumenten voor en tegen te hebben geschetst, dat een meer volledige publikatie van gegevens gewenst is en wel in de eerste plaats uit hoofde van het algemeen belang, aangezien een uitvoeriger verslaggeving zou bijdragen tot een meer efficiënte allocatie van vermogen. Voorts hebben de beleggers een daadwerkelijk belang bij een plicht tot publikatie. Wat tenslotte de bezwaren ten deze van de zijde der ondernemingen betreft, is de schrijver van mening dat deze, hoewel van hun standpunt uit gezien soms gerechtvaardigd, niettemin dikwijls in hoge mate worden overdreven of geheel ongegrond zijn.

Ba III - 2
E 771

The Accountants' Magazine, november 1965

Automatische informatieverwerking

Belkum, J. W. van — De elektronische informatieverwerkingsmachine biedt voor de administratie mogelijkheden welke van grote betekenis zijn en op den duur tot verstrekkende gevolgen kunnen leiden. Er zijn ontwikkelingen in verschillende richtingen denkbaar. In dit verband is in de eerste plaats van belang, dat deze machines in staat zijn administratieve bewerkingen welke voordien afzonderlijk plaatsvonden in één gecombineerde bewerking uit te voeren. Verschillende deeladministraties kunnen dan in een samenhangend systeem worden ondergebracht. In de tweede plaats is van belang dat het toetsen van gegevens, het signaleren van afwijkingen van gestelde normen en het verschaffen van gegevens ten behoeve van te nemen beslissingen door de leiding met behulp van deze machines sneller, met meer verfijnde methoden en over een breder gebied kunnen geschieden dan tot dusverre. In de derde plaats verdient vermelding dat bij voortgaande automatisering van de administratie mogelijkheden ontstaan tot rechtstreekse communicatie tussen de met de eigenlijke bedrijfsuitoefening belaste functionarissen en het informatieverwerkende systeem. In de vierde plaats kan worden gewezen op de mogelijkheid het berichtenverkeer met de verspreide vestigingen van een onderneming evenals ook de afwikkeling van het interne berichtenverkeer op te nemen in het centrale geautomatiseerde informatieverwerkende systeem.

De tot nu toe meest gebruikte typen machines zijn voor ontwikkelingen in de geschetste richtingen niet ten volle toegerust. De beperkingen zullen bij de nieuwe in veel mindere mate gelden. Voordat op het gebied van de meeromvattende systemen grote vorderingen zullen kunnen worden gemaakt, zullen echter nog heel wat problemen moeten worden opgelost.

Ba III - 2
E 738.4

Tijdschrift voor Efficiëntie en Documentatie, nummer 13, 1965

Inflation and accounts

Myddelton, D. R. — De schrijver illustreert aan de hand van de verslagen van enkele staalfabrieken in het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten dat de resultatenrekening als gevolg van inflatie een verwrongen beeld geeft. Hij stelt voor met de veranderingen in de waarde van het geld rekening te houden door gebruik te maken van een indexcijfer van prijzen dat de wijzigingen in de koopkracht van het geld weerspiegelt. Aan zulk een algemene index geeft hij de voorkeur boven een index voor elke tak van bedrijvigheid afzonderlijk.

Het voornaamste aan het gebruik van zulk een index verbonden voordeel is dat het de mogelijkheid biedt op verstandige wijze onderscheid te maken tussen vermogen en opbrengst. Tot de voordelen behoren voorts o.a. dat de werkelijke kosten nauwkeuriger kunnen worden bepaald, dat een vergelijking in de tijd nauwkeuriger kan plaatsvinden en dat aan beleggers betrouwbaarder inlichtingen worden verstrekt.

De bezwaren tegen toepassing van een indexcijfer van prijzen voor dit doel vat de auteur samen onder een drietal hoofden nl. een correctie voor inflatie is niet nodig, met behulp van zulk een indexcijfer wordt het doel niet volledig bereikt en de voordelen wegen niet op tegen de nadelen. Op een aantal bezwaren gaat de schrijver in het kort nader in.

Ba III - 2
E 77

Accountancy, december 1965

Enige opmerkingen over het voorontwerp van een wet op de jaarrekening van ondernemingen

IJsselmuiden, M. r. Th. S. — In een drietal artikelen worden tekst en samenvatting der bepalingen van het door de Staatscommissie Verdam als neerslag van haar inzichten opgestelde voorontwerp van een wet op de jaarrekening van ondernemingen aan een kritisch onderzoek onderworpen. Achtereenvolgens worden o.a. behandeld liquiditeit, rentabiliteit, stille reserves, het juridisch karakter van de jaarrekening en de rechtsgevolgen van overtreding van dwingende bepalingen, groepering van de activa, onstoffelijke en stoffelijke duurzame produktiemiddelen, deelnemingen, voorzieningen en de resultatenrekening.

Ba III - 3
E 771

De Naamlooze Vennootschap, oktober, november en december 1965

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Ondernemerschap en prestaties

Schot, N. A. — In aansluiting bij een uiteenzetting met betrekking tot een uitspraak van de Tariefcommissie, welke aan een in geding zijnd machineverhuurbedrijf de zelfstandigheid ontzegde, zodat dus van ondernemerschap in de zin van de wet op de omzetbelasting-1954 geen sprake is, behandelt de schrijver een tweetal van de voornaamste criteria welke voor de belastbaarheid van betekenis zijn, nl. het zijn van ondernemer en het verrichten van prestaties en bij diensten het ontvangen van beloningen. Bij de bespreking van eerstgenoemd criterium wijdt hij in het bijzonder aandacht aan het begrip zelfstandigheid en bij die van het tweede aan het begrip maatschappelijk verkeer. Scherp gesteld, aldus de auteur, bestaat tussen beide een grote mate van overeenkomst. Ook bij het maatschappelijk verkeer speelt de zelfstandigheid een rol van betekenis. Ontbreekt de zelfstandigheid in het karakter van de geleverde prestatie of in de „persoon” van de, de prestatie leverende eenheid, dan blijkt het vereiste maatschappelijke karakter aan de prestaties te ontbreken en blijven deze dus onbelast.

Ba IV - 7
E 332.421.222

Weekblad voor fiscaal recht, 2 december 1965

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Leasing

Blom, Dr. F. W. C. — In dit artikel worden de economische aspecten van de verhuur van produktiemiddelen op lange termijn besproken. Twee hoofdtypen worden onderscheiden nl. exploitatieverhuur en financieringsverhuur onder vermelding van beider essentiële kenmerken. Geconstateerd wordt dat er belangrijke verschillen in achtergronden van leasing bestaan naar gelang van het type duurzaam produktiemiddel. In verband hiermee worden in het artikel vervolgens drie typen objecten behandeld en wel: bedrijfspanden waarvoor later nog een tweedehands-markt zal zijn, roerende produktiemiddelen voor welke hetzelfde geldt en gespecialiseerde produktiemiddelen waarvoor nagenoeg niet te rekenen valt op een tweedehands-markt in de toekomst.

Ba V - 5d
E 325.312.3

Weekblad voor fiscaal recht, 25 november 1965

Enkele aantekeningen over leasing (financieringshuur)

Voorthuysen, Dr. W. D. — Als essentiële eigenschap van financieringshuur - aan welk nederlands woord ter omschrijving van leasing de voorkeur wordt gegeven - wordt gesteld dat de looptijd van het contract gebonden wordt aan de economische levensduur van het object. Deze opvatting wordt toegelicht door het trekken van een vergelijking tussen financieringshuur en huurkoopfinanciering.

Financieringshuur betekent het overnemen van de investering van de fabrikant door de financier; de initiële investeringsbeslissing blijft echter berusten bij eerstgenoemde. De kredietprijs is hoger dan de prijs op de eerstehandsvermogensmarkt en veelal ook hoger dan die van het bankkrediet. De huurder is bereid deze hogere prijs te betalen omdat hij geen toegang heeft tot die markt en omdat bankkrediet in principe kort krediet is en niet gebruikt mag worden voor investeringen als die waarvan sprake is bij financieringshuur.

De door financieringshuurmaatschappijen genoemde voordelen als de verbetering van het balansbeeld door het niet-opvoeren van de huurverplichtingen daarop, de verbetering

van de liquiditeit en de vrijwaring van beperkende bepalingen die andere kredietvormen wel inhouden zijn vaak of drogredenen òf (zoals het fiscale voordeel) van voorbijaande aard.

Ba V - 5d *Tijdschrift voor Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen, december 1965*
E 325.312.3

A Graphic Framework for Growth Stock Selection

Eiteman, D. K. — De iso-opbrengst curven vormen een bruikbare methode ter bepaling van de keuze tussen aandelen van ondernemingen met een verschillende mate van groei, terwijl zij bovendien de betekenis van de groei visueel doen uitkomen. Zulke curven betreffen alle karakteristieken van het aandeel welke in beschouwing moeten worden genomen nl. de verwachte gemiddelde groei van het dividend per aandeel, de huidige koers in verhouding tot het huidige dividend, de duur van de verwachte groei-periode en de verkoopprijs van het aandeel welke voor ogen staat. In het artikel worden deze factoren nader toegelicht en in aansluiting daarbij wordt uiteengezet voor welke doeleinden de curven kunnen worden gebruikt. Zo kunnen de curven o.a. worden benut ter vergelijking van ondernemingen met ongelijke perioden van groei welke de belegger in het heden bereid is in de koopprijs te verdisconteren, alsook teneinde de invloed van de lengte van de groei-periode op de waardering van het aandeel visueel voor te stellen.

Iso-opbrengst curven lenen zich niet voor het toekennen van een waarde aan aandelen waarop niet geregeld dividend in geld wordt uitgekeerd. De andere beperking in het gebruik dat er van kan worden gemaakt is gelegen in de aan de methode ten grondslag liggende onderstelling dat de belegger streeft naar maximering van de voor de tijd gecorrigeerde opbrengst over de duur van de investering. Dit laatste is meestal het geval. Beleggers die leven van een inkomen uit dividend zullen de keuze van hun beleggingen echter meer baseren op een geregeld inkomen in geld dan op maximale winstgevendheid.

California Management Review, winter 1965

E 325.43

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Überlegungen zum Strukturschaubild

Fischbacher, Prof. F. — Het organisatieschema is de grafische voorstelling van de onderschikkingsverhoudingen in het bedrijf. In de praktijk kan de inhoud van dit schema verschillen. Soms worden inderdaad alleen de hiërarchische verhoudingen tot uitdrukking gebracht terwijl in andere gevallen de betekenis van de verschillende functies wordt weergegeven. Het komt ook voor dat alle verhoudingen binnen het bedrijf worden getekend. Daarbij is het noodzakelijk onderscheid te maken tussen de wegen van het bevel, de informatie en de instructie.

In het schema kan met behulp van lijnen op verschillende hoogte onderscheid worden gemaakt tussen leiding, hoger-, midden- en lager kader en uitvoerenden. Voorts kunnen worden aangegeven de drie fasen in de werkzaamheden nl. voorbereiding en uitwerking, uitvoering en controle, terwijl tenslotte eveneens de tijd welke elk daarvan omspant kan worden geschetst. In het artikel wordt een aldus uitgewerkt schema nader toegelicht.

Ba VI - 1
E 640.2

Industrielle Organisation, 1965 nr. 12

Diagnosing the Marketing Takeover

Kotler, Ass. Prof. Ph. — De oude „marketing”-conceptie, dat de bedrijfsafdeling van die naam tot taak heeft te verkopen wat de onderneming maakt, heeft plaats gemaakt voor een nieuwe, nl. dat het bedrijf moet maken wat deze afdeling voor verkoop- en distributiebeleid kan verkopen. Deze omkering van de fundamentele bedrijfsbeleid, gericht op het creëren van behoeftebevrediging, heeft ertoe geleid dat de normen en de resultatenwaardering van andere afdelingen ondergeschikt, resp. afhankelijk werden van die van de „marketing”-afdeling. Onvermijdelijk vormde dit een bron van interne conflicten. Hier ligt derhalve een taak voor de ondernemingsleiding om meer aandacht te besteden aan de betrekkingen tussen de diverse bedrijfsafdelingen, waarbij meer dan tot dusverre het algemeen ondernemingsbelang wordt vooropgesteld. Daartoe zal de leiding een doelmatig coördinatie-mechanisme moeten ontwikkelen, opdat enerzijds de „marketing”-politiek meer wordt afgestemd op doelmatige activiteiten van andere afdelingen, terwijl anderzijds deze afdelingen meer doordrongen moeten worden van de gedachte dat - op winstgevend basis - de behoeften van de klant bevredigd moeten worden. De juiste

„marketing”-gedachte is niet omzet-maximalisatie maar winstmaximalisatie op de lange termijn.

Ba VI - 15
E 641.252

Harvard Business Review, november/december 1965

Dual Distribution and Its Impact on Marketing Organization

Preston, L. E. en Schramm Jr., A. E. — In de laatste tijd trekt de bij industriële ondernemingen bestaande tendens tot het beheersen, aan zich trekken of beconcurreren van haar traditionele afzetkanalen sterk de aandacht. Eén vorm van de voor komende veranderingen nl. het benutten van meer dan een afzetkanaal is onlangs onderzocht door een subcommissie van het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden. Naar aanleiding van het door deze commissie uitgebrachte rapport merken de schrijvers op dat de omvang welke het benutten van meer dan een afzetkanaal heeft aangenomen zelfs in orde van grootte moeilijk kan worden vastgesteld, mede omdat zulks op verschillende wijzen kan geschieden. Zij behandelen achtereenvolgens de verticale integratie, het leveren aan de detaillist op de in een overeenkomst vastgelegde voorwaarden, meerdere via verschillende afzetkanalen verhandelde merken van een zelfde produkt, functionele kortingen en hoewel tegenhanger van het gebruik van meer dan een afzetkanaal, „dual merchandising” d.w.z. het verkopen van andere artikelen naast die van de eigen produkten.

De schrijvers bespreken vervolgens de motieven voor het kiezen van deze vorm en het bereikte effect. Zij concluderen dat de groei van grote ondernemingen en de voortdurende aanpassing van hun organisatie aan zich wijzigende kosten- en vraag-verhoudingen niet behoeft te leiden tot het verdwijnen van kleine onafhankelijke zaken en nog minder tot het inschakelen van de concurrentie als regelende kracht.

Ba VI - 15
E 641.252

California Management Review, winter 1965

Variabele budgettering en kostenbeheersing

Erp, Th. M. van — De vraag rijst of variabele budgettering wel steeds geschikt is op aanvaardbare wijze de kostenbeheersing te dienen. In de gedachtengang van de variabele budgettering zijn de per afdeling gesplitste kostenresultaten, d.w.z. de som van de kostprijzen minus de werkelijke kosten, tevens de budgetresultaten, met andere woorden het cijfer mede aan de hand waarvan de afdelingschef zijn eigen afdeling zou moeten besturen en waarmee hij verantwoording aflegt. Dit systeem werkt lang niet altijd goed. Ter toelichting wordt een viertal bezwaren genoemd. Een eerste moeilijkheid is dat elke afdelingschef als gevolg van de toerekening van kosten naar kostenplaatsen en vervolgens naar kostendragers wordt geconfronteerd met toerekeningen van andere afdelingen welke hij niet kan beoordelen of beïnvloeden. Een tweede moeilijkheid vloeit voort uit de vaak voorkomende bezettingsverschillen. Een derde bezwaar is gelegen in het feit dat bij de opstelling van kostprijzen noodzakelijkerwijze rekening moet worden gehouden met normale omstandigheden over een langere periode, terwijl de werkelijke omstandigheden van maand tot maand kunnen fluctueren. Het vierde bezwaar is dat bij een volstrekt principieel gebruik maken van egalisatierekeringen een te groot aantal voor de resultatenanalyse relevante kosten niet meer uit de winst- en verliesrekening blijken.

Met het naar voren brengen van deze bezwaren wordt niet beoogd een aanval te doen op de variabele budgettering maar wordt getracht aan te tonen dat deze bepaald geen in alle omstandigheden doeltreffende methode is. De moderne administratie is een stuk gereedschap voor de bedrijfsleiding en van geval tot geval zal moeten worden vastgesteld hoe dit gereedschap er uit moet zien.

Ba VI - 18
E 641.231.3

Tijdschrift voor Efficiëntie en Documentatie, nummer 13, 1965

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Bezitsvorming door vermogensaanwasdeling

Esveld, Prof. Mr. N. E. H. van — In dit artikel worden de beide rechtsgronden voor vermogensaanwasdeling besproken, welke worden aangevoerd in het in juli 1964 door een studiec ommissie uit de drie vakcentralen met betrekking tot bovengenoemd onderwerp uitgebrachte rapport. De eerste rechtsgrond is dat de overwinst op evenredige wijze ook de arbeiders behoort toe te vallen. Deze gaat dus uit van het rechtvaardige loon maar geeft niet aan wat de maatstaf der rechtvaardigheid is. Als tweede wordt genoemd de onevenwichtige spreiding van de economische vrijheden. Deze stoelt derhalve op de wenselijkheid het bestaande wantrouwen der arbeiders tegen de ondernemingsgewijze productie op te heffen door het verschaffen van mede-eigendom. De

schrijver heeft de indruk dat dit wantrouwen, zo het bestaat, met de voorgestelde vermogensaanwasdeling niet kan worden weggenomen.

De tegen de beide rechtsgronden naar voren gebrachte bezwaren worden in het artikel nader toegelicht. Naar de mening van de auteur zal aan vermogensaanwasdeling een sterk gedifferentieerd beloningssysteem dienen vooraf te gaan. Zulk een systeem zal reeds kunnen meebrengen dat de aldus naar hun verdiensten beloonden naar eigen keuze deelnemen in de financiering der ondernemingen.

Ba VII - 3 *Tijdschrift voor Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen, november 1965*
E 641.215.5

Bezitsvorming door vermogensaanwasdeling

Kleerekoper, Prof. Dr. S. — De schrijver, hoewel van oordeel dat een vergaande nivellering van de inkomens en het vermogen gewenst is, meent het over bovenvermeld onderwerp uitgebrachte rapport van een studiec commissie uit de drie vakcentralen te moeten afwijzen. Tegen de grondbeginselen rijzen verschillende bezwaren. In de eerste plaats wordt niet bewezen of aannemelijk gemaakt dat wat de loonsverhoging aangaat de grens van het mogelijke is bereikt of althans in zicht komt, hetgeen toch wel noodzakelijk is aangezien de meest principiële motivering van de vermogensdeling volgens het rapport moet worden gezocht in het feit dat er zulk een grens is. In de tweede plaats wordt niet ingegaan op verschillende vragen welke rijzen in verband met de situatie in tijden van recessie. In de derde plaats wordt niet vermeld wat onder vermogen wordt verstaan, terwijl ook een dragelijke winst (annex kostprijs-) definitie ontbreekt.

In het tweede gedeelte van het artikel worden vervolgens een aantal bezwaren geopperd tegen het als sociale beleggingsgemeenschap betitelde beleggingsfonds voor werknemers. Een bezwaar is gelegen in het gevaar dat deze beleggingsgemeenschap wordt volgestouwd met aandelen waarvan de balansen geflatteerd zijn. Een ander bezwaar schuilt in de gevaarlijke machtsvorming welke zulk een gemeenschap met zich kan brengen. In dit verband is het des te ernstiger dat over de samenstelling der besturen in het rapport wordt gezwegen. Een bezwaar is ook dat op den duur het gevaar groter wordt dat van de beleggingsgemeenschappen - vooral van de arbeidsintensieve kleine welvarende ondernemingen - de arbeiders de meerderheid der aandelen zullen verwerven. Weliswaar is dit met een wettelijke regeling en uitbreiding van oligarchische clausules wel te voorkomen, doch deze clausules zijn op zichzelf een principieel verwerpelijk instituut en kwalijk verenigbaar met de in het rapport voorgestane industriële democratie. Bovendien is het niet noodzakelijk de macht te hebben over de helft van de aandelen plus één om op de vergadering van aandeelhouders zelfs een gekwalificeerde meerderheid te behalen.

Ba VII - 3 *Tijdschrift voor Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen, december 1965*
E 641.215.5

Enige opmerkingen over het systeem van de nederlandse industriële verhoudingen

Windmuller, J. P. — In een systeem van industriële verhoudingen zijn drie niveaus van besluitvorming denkbaar en wel de individuele onderneming, de bedrijfstak en het land. Afhankelijk van het niveau variëren, zoals in het kort wordt geschetst, niet alleen de doeleinden en de criteria doch ook de rollen en de hiërarchische posities van de deelnemers aan het overleg evenals ook de mate van plaatselijke gebondenheid.

Nederland heeft na de wereldoorlog, in de verwachting dat centralisatie iets uitzonderlijks en iets tijdelijks zou zijn, het meest gecentraliseerde systeem aanvaard. Sedert het ontstaan van een hoogst ongunstige situatie op de arbeidsmarkt begonnen sommige bedrijfstakken echter te beseffen dat het uiteindelijk voordeliger voor hen zou zijn om onder minder beperkingen te werken. In de huidige discussie over het systeem van loonvaststelling vormt de relatieve mate van vrijheid welke de economie kan verdragen, het voornaamste punt. In verband hiermee worden in het artikel de gevolgen van het hoge niveau van besluitvorming in het Nederlandse stelsel besproken. Opgemerkt wordt dat de positieve kanten van het systeem nu zo vast zijn verankerd dat er geen reden is om te vrezen dat zij bij meer decentralisatie verloren zullen gaan.

Tot de verbeteringen welke prioriteit behoren te hebben, worden in het artikel o.a. genoemd een duidelijker omschrijving van het stakingsrecht, de afschaffing van de geldende beperkingen ten aanzien van het nemen van ontslag en het brengen van klaarheid in de positie van de categorale organisaties. Tenslotte wordt opgemerkt dat in de eerstkomende jaren het ondernemingsniveau de grootst mogelijke aandacht van partijen zal vereisen. Een grondige overdenking van de plaats van de ondernemingsraad in het stelsel en speciaal de rol van de werkgever en van de vakbond in deze raad is naar de mening van de schrijver geboden.

Ba VII - 4
E 225.33

Sociaal Maandblad Arbeid, november 1965